

Guyyaa Qiyaamaa-kutaa 2ffaa

Description

4. Guyyaan Qiyaamaa Yoomi?

Gaafiiin â€œGuyyaan Qiyaamaa yoomi?â€• Jedhu gaafi yeroo durii irraa kaase hanga ammaatti itti fufaa jiruudha. Seena keessatti namoonni amanti adda addaa irraa â€œDhumti addunyaa (Guyyaan Qiyaamaa) bara kanatti ni dhufaâ€• jechuun tilmaama ragaa hin qabne kaaâ€™ani jiru. Guyyaan Qiyaaman dhufuu keessa shakkiin hin jiru. Kanaafu, Guyyaan Qiyaamaa Yoomi ree? Gaafi kana deebisuuf Qiyaama bakka lamatti qoodu dandeenya. al-Qiyaamatusti sughraa (Qiyaamaa Xiqqoo) fi al-Qiyaamatul kubraa (Qiyaamaa Guddoo). Qiyaamaan xiqqoon â€œDuâ€™aâ€• nama kamiyyuu irratti dhuftuudha. Qiyaaman Guddoon immoo kan Rabbiin fedhe malee wantoonni dachii fi samii keessa jiran itti dhumanii fi ergasii lamuu kaafamaniidha.

Kana haa hubannu, Qiyaamaan Xiqqoo fi Guddoon Beellama (Qaxaroo) yeroo murtaaâ€™a taâ€™etti dhufaniidha. Amma haqa gonkumaa ganuu (kaadu) hin dandeenye of haa gaafannu. Qiyaamaan xiqqoon ykn Duuti yoom akka dhuftu ni beeknaa? Gonkumaa hin beeknu. Tolee! Rabbiin Yeroo Qiyaaman lamaan kunniin itti dhufan maaliif nurraa dhoksee? Sababa nurraa dhokseef hunda caalaa Rabbumatu beeka. Garuu qabxilee muraasa eerun ni dandaâ€™ama.

1. Hojii badaa irraa dheessun hojii gaggerii akka hojjannuuf- ilmi namaa osoo Guyyaa itti duâ€™u beeke, hanga duuti isaa dhiyaattu badii adda addaa raawwachuun san booda dhumarratti ni dhiisa. Kuni zulmii (cunqursaa) guddaadha. Guyyaan duâ€™aa isarraa dhokachuun hojii badaa irraa dheessun hojii gaggerii akka hojjatu isa taasisa.

2. Fooyyaâ€™insa uumamtootaafâ€“ Yeroon Guyyaan Qiyaamaa namarraa dhokachuun ilma namaatif abdii akka qabaatanii fi jirenya isaanii akka fooyyessan taasisa. Osoo yeroon Guyyaa Qiyaamaa beekkame, warroonni durii â€œGuyyaan Qiyaamaa fagoodha.â€• jechuun hojii gaarii hojjachuu irraa dadhaboo taâ€™uu. Ammas, warroonni Guyyaa Qiyaamatti dhiyaatan, â€œQiyaaman guyyaa kanatti nutti buuti.â€• Jechuun jirenya addunyaa dagatu, abdiin itti dukkanaaâ€™a. Haalli addunyaa ni jeeqama. Rabbiin rahmata fi Hikmaa Isaatin yeroo Guyyaa Qiyaamaa ni dhokse. Garuu dhufiinsa Guyyaa Qiyaamaa waadaa galee jira.

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوْقَعٌ

â€œDhugumatti, wanti (Qiyaamaan) waadaa galamtan ni argama.â€ Suuratu al-Mursalaat 77:7
 Guyyaan Qiyaamaa beellama (qaxaroo) Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™alaa) ilma namaatiif waadaa galeedha. Mee amma of haa gaafannu, *Guyyaan Beellamaa (qaxaroo) osoo hin dhufin dura wanti tokko hojjatamu dandaâ€™aa? Garuu beellama kana dura wanti hojjatamu qabu karoorfame jira. Guyyaa qaxaroo san wanta karoorfame hojii irra oolchu qofa.* Rabbiin subhaanahu wa taâ€™alaâ€œ Guyyaa beellama (qaxaroo) kanaa wanti badaan akkanaa nama qunnama of eeggadhaha, wanti gaariin akkanaa nama qunnama.â€ Jechuun ilma namaatiif dur irraa kaase ibse jira.
 Fakkeenyaf: wantoota Guyyaa Qiyaama adeemsifaman keessaa;

فَإِذَا الْنُّجُومُ طِمِسَتْ

â€œYeroo urjiwwan ifti isaanii haaqame.

وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ

Yeroo samiinis babbanamte;

وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ

Yeroo gaarreenis bubbuqifaman;

وَإِذَا الرُّسُلُ أُقْتَتْ

Yeroo Ergamtoonnis beellamaan walitti qabaman;

لَا يَوْمٌ أُجْلَتْ

Guyyaa kamiif tursiifaman?â€ (Suuratu al-Mursalaat 77:8-12)

(Kana jechuun Guyyaan Qiyaamaa kan urjiileen ifa itti dhaban, samiin itti babbanamtu, garreen bakka bubbuqifamuun daaraa itti taâ€™anii fi wantoonni biroo adda addaa itti raawwataman â€œGuyyaa Kamiif tursiifaman ykn beellamaman?)â€ Kanaafu Aaya tanarraa akkuma hubannutti, wantoonni Guyyaa Qiyaamaa keessa raawwataman ni tursiifaman (ni beellamaman). Guyyaan beellamaa dhufnaan eenyullee duubatti hin deebisu. Guyyaan itti tursiifaman (beellamaman) suni-

لِيَوْمِ الْفَصْلِ

â€œGuyyaa Addaan bahiinsaatif (Guyyaa uumamtoota jiddutti murteefamuf tursiifaman ykn beellamaman)â€ Suuratu al-Mursalaat 77:13

Ammas Qurâ€™aana keessatti Guyyaan Qiyaamaa yoom akka dhuftu warroota gaafataniif deebii ni deebisaaf.

â€œYoo kan dhugaa dubbatan taatan beellamni kuni Yoomi?â€ jedhu.

Jedhi, â€œDhugumatti beekumsi isaa Rabbiin qofa bira jira. Ani immoo akeekachiisaa ifa galaa qofa.â€ Suuratu al-Mulk 67:25-26

Ammas Suuraa bira keessatti,

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ

â€œYoo kan dhugaa dubbatan waadaan (Qiyaamaan) kuni Yoomi?â€ jedhu.

قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَعْجِلُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ

Beellama Guyyaa Tokkoo kan isin saâ€™aati tokkoof duubatti hin hafnee fi duras hin darbinetu isiniif jira.â€ Jedhiin.â€ Suuratu Saba 34:29-30

Akkuma yeroo duuti ilma namaa saâ€™aati tokkoof hin tursiifamne fi duras hin dabarfamne, Guyyaan Qiyaamaas yommuu dhuftu saâ€™aati tokkoof gara duubaa butu ykn gara fuunduraa dabarsun hin jiru. Yeroo beellamaa sanitti saâ€™aati fi sakandii eegde ni dhufti. Saâ€™aati fi sakandii murteefame san keessatti dachiin ni sochooti, samiin ni dhodhooti, garreen bakka ni buqqifaman, urjileen ni harcaâ€™an fi kkf ni adeemsifamu. Yaa guddinnaa fi ulfaatinnaa Guyyaa sanii!!!

Kanaafu, Guyyaan Qiyaamaa ni tursiifame (ni beellamamee) malee kan achumaan hafu miti. Kana yoo shakkine duâ€™a keenya ilaalu dandeenya. Hanga feene duuti nutti hin dhuftu jennee yoo shakkine, guyyaa tokko ni dhufti. Haaluma Kanaan Guyyaan Qiyaamas guyyaa tokko ima dhufti.

أَتَيْ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَلَّمَ عَمَّا يُشَرِّكُونَ

â€œAjajni Rabbii (Guyyaan Qiyaamaa) ni dhufa; kanaafu isa hin ariifachisinaa. Rabbiin waan isaan itti qindeessan irraa Qulqullaaâ€™e Oltaâ€™eeraâ€ Suuratu An-Nahl 16:1

Kana jechuun yommuu Rabbiin Qiyaaman akka dhaabbattu (dhuftu) ajaju ni dhufti. Kanaafu, akka dhuftuuf hin ariifatinaa. Warrooni Qiyaaman hin jirtu jedhanii morman, â€œRabbiti namoota duâ€™an kaasu hin dandaâ€™uâ€ jechuun yaadu. Kuni immoo shirkii (Rabbitti qindeessudha). Sababni issas, uumamtootan wal fakkeessan. Uumamtoonni duâ€™aa kaasu hin dandaâ€™an. Kanaafi, â€œRabbiti waan isaan itti qindeessan irraa qulqullaaâ€™e oltaâ€™eeraâ€ Jedha. Rabbiti dadhabinnaa fi hanqinna kam irraayyu qulqulluudha. Namoota duâ€™an kaasu irratti Dandaâ€™aadha.

5. Badhaasa nama Qiyaamatti amanuu fi adabbi nama Qiyaamatti kafaruu

Guyyaa Qiyaamatti amanuu yommuu jennu wantoota sadii of keessaa qaba. Isaanis: (1) Kaafama namootatti amanuu, (2) ilmaan namaa wanta hojjataniif qoratamuu fi jazaan (mindaan ykn adabbiin) isaaniif kennamutti amanuu, (3) Jannataa fi Jahannam jiraachuutti amanu

Badhaasni ykn mindaan namoota Qiyaamatti amanaii fi Guyyaa saniif hojjatan lakkofsa hin qabu. Addunyaa tanatti fi Guyyaa Qiyaamaa san milkaaâ€™innaa fi gammachuun kan isaaniti Addunyaa tana

keessatti tasgabbii qalbii, nageenya fi qajeelcha argatu. Dhiphinna, gaddaa fi sodaa irraa ni baraaramu. Jirenyaa tana keessatti wanti guddaan namoonni barbaadan tasgabbii qalbii fi gammachuudha. Namoonni baayâ€™een qabeenya baayâ€™ee argachuu, fedhii ofii guuttachuu fi kkf keessa tasgabbii barbaadu. Garuu wanta yaadan hin argatan. Dhugumatti, tasgabbii fi gammachuun Rabbitti fi Guyyaa Qiyaamatti amanu akkasumas, harkaan (rogoota) imaana kan hafanitti amanuu keessa jira.

Warrooni Rabbiin sodaatan haala kanaan Qurâ€™aana keessatti faarfamu;

â€œAmmas [Yaa Muhammad] isaan warra waan gara keetti buufame fi waan si dura buufametti amananii fi Aakhiraah dhugoomsaniiidha.

Warri suni qajeelfama Gooftaa isaanii biraa taâ€™e irra jiru. Ammas warri suni isaantu milkaaâ€™odha. â€¢ Suuratu Al-Baqarah 2:4-5

Aakhiratti immoo Jannatatu isaaniif jira:

â€œIsaan â€œGooftaan keenya Allaah dhaâ€™edhanii ergasii san irratti gadi dhaabbatan, sodaan isaan irra hin jiru; isaan hin gaddanis. Isaan sun warra Jannataati; ishee keessa yeroo hundaa jiraatu. [Kuni] mindaa waan dalagaa turaniif [isaanii kennamuudha].â€¢ (Suuratu Al-Ahqaf 46:13-14)

Namoonni kunnii â€œGooftaan keenya Allaah dhaâ€™yommuu jedhan wanta Rabbiin akka itti amananii fi hojjatan isaan itti ajajee, tolee jechuun fudhatu. Wanta Rabbiin ilma namaa itti ajajee keessaa inni guddaan Guyyaa Qiyaamatti amanuu fi guyyaa kanaaf hojiwwan gaggaarii hojjachuudha.

Adabbiin nama Guyyaa Qiyaamaatti kafaree (kaade) addunyaa fi Aakhiratti hangana hin jedhamu. Addunyaa tana keessatti jirenyaa jallinnaa fi dukkanaa jiraata. Qurâ€™aana keessatti,

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مُشْفِقُونَ
 مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارِوْنَ فِي السَّاعَةِ لَفِي

ضَلَالٍ بَعِيدٍ
١٨

â€œIsaan ishitti (Qiyaamatti) hin amaniin ishii jarjarsifatu. Isaan amanan garuu ishii ni sodaatu, haqa taâ€™uu ishiis ni beeku. Dhagayaa! Isaan Qiyaamaa ilaalchise falman jallinna fagoo keessa jiru. â€¢ (Suuratu Ash-Shuuraa 42:18)

Warrooni Aayaata (keeyyatoota) Gooftaa isaanii fi Aakhiratti Wal-qunnamti Isaatti kafaran addunyaa tana keessatti hojji gaggaarii waan hojjataa jiran isaanitti fakkaata. Garuu hojiin isaanii jala kan baduu fi dhumarratti Jahannam seensifamu. Ragaan kanaa;

â€œJedhi â€œSila warra hojiidhaan hundarra hoongaâ€™oo taâ€™an (kasaaran) isiniif himnuu?â€¢

Isaan warra odoo dalagaa tolchinee hojjannaayadanuu addunyaa keessatti hojiin isaanii duraa badeedha.

Isaan sun warra keeyyattoota Gooftaa isaaniitii fi wal-qunnamtii Isaatti kafaranii dalagaan isaanii jalaa baddeedha. Kanaafu, Guyyaa Qiyaamaa madaalaa isaaniif hin dhaabnu.

Isaan sun waan kafaranii fi keeyyattoota Kiyyaa fi Ergamtoota Kiyya qishnaa (baacoo) waan godhataniif galanni isaanii Jahannami.â€ Suuratu al-Kahf 18:103-106

Itti aansun milkaaâ€™inna warra amananii fi hojji gaggaarii hojjatanii dubbata:

â€œ**Dhugumatti, isaan amananii fi hojji gaggaarii hojjatan, Jannanni Firdaws iddoo simannaa (qubanna) isaaniif taatee jirti. Ishee keessa yeroo hunda jiraatu. Ishee irraa jijjiramuu hin barbaadan.**â€ Suuratu al-Kahf 18:107-108

Akkuma keeyyattoota jalqabaa aftran irraa hubannuutti, warroonni kafaran â€œHojji gaggaarii milkaaâ€™innaa fi gammachuu guddatti nama geessu hojjachaa jirraâ€• jechuun yaadu. Garuu isaan hoongaâ€™oota ykn kasaartoota. Hojiin isaanii addunyaa tana keessatti jalaa bada. Sababni kasaaraa kanatti isaan geesse Aayaata Rabbii fi Guyyaa Qiyaamaa Isaan wal-qunnamutti kafaruudha. Guyyaa Qiyaamaa immoo kasaaraa kana caalutu isaan qunnama. Jahannamin seensifamu. Rabbiin jahannamirraa nu haa tiksu.

Akkumas, namoonni Qiyaamatti hin amanne badii adda addaa raawwachuun jirenya tana keessatti dhiphinnaa fi daraaraa keessa jiraatu. Mee warroota filmii hojjatanii fi sirban haa ilaallu. Baayâ€™een isaanii jirenya dhiphinnaa jiraatu. Inuma dhiphinna irraa kan kaâ€™e of galaafatu.

Garuu warroonni Qiyaamatti amanan wantoota badaa hojjachuun irraa of quasatu. Sababni isaas, Boru Guyyaa Qiyaamaa wanta hojjanneef ni adabamna jedhanii waan sodaataniif. Eeti ilma namaa waan taâ€™aniif yoo baditti kufan dafanii gara Rabbii deebiâ€™uun araarama kadhatu. Kuni immoo adabbii isaan irraa deebisa.

Guduunfaa

Barnoota osoo barattu namni garmalee amanamaa fi gonkumaa soba hin dubbanne sitti dhufuun, â€œDhuma wagga irratti namoota qabxii gaarii galmeessaniif badhaasni garmalee guddaan qophaaâ€™e jira; itti of qopheessi. Fakkeenyaf, barataa 1ffaa bayeef Kompiyutarri qophaaâ€™e jiraâ€• osoo siin jedhe, ni fudhatta moo hin fudhattu? Namtichi kuni gonkumaa waan hin sobneef odeefannoo kana isarraa fudhachuun badhaasa kana argachuuf akka siritti hojjattu abdiin qaba.

Haaluma wal fakkaatun Ergamtooni Rabbii garmalee amanamoo fi gonkumaa soba kan hin dubbannedha. â€œGuyyaa Rabbiin isiniif beellametti badhaasniakkanaa ni jiraa hojji gaggaarii hojjachuun itti of qopheessaa. Jannanii bareechifamte akka badhaasatti qophoofti jirti.â€• yommuu jedhan, odeefannoo dhugaa kana maaltu fudhachuun nu dhoowwaa? Dabalataan Rabbiin mallatoolee Guyyaa Kanaa agarsiise jira. Ammas, Kitaaba buusun balâ€™innaan waaâ€™ee Jannataa fi Jahannam ibsee jira. Namoonni qaruiten badhaasa kana argachuuf halkanii guyyaa hojji gaggaarii hojjatu. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aala wanta Jannata keessa jiru erga tarreessen boodaakkana jedha:

لِمَثْلِ هَذَا فَلَيَعْمَلُ الْعَمِلُونَ

â€œ**Fakkaataa kanaatiif hojjattooni haa hojjatanâ€•** Suuratu as-Saaffaat 37:61

Kitaabban wabii

Tafsiira Qurxubii

Shariih usuulu salaasa -fuula 101, ibn Useymiin

quran.com

Date Created

February 10, 2018

Author

admin